
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Peña Morales, Patricia; Farrés, Ramon, dir. El paper de la dona a la "Nana" de Zola i en la traducció de Miquel Martí i Pol. 2021. (1202 Grau en Traducció i Interpretació 1203 Grau en Traducció i Interpretació 1204 Grau en Traducció i Interpretació 822 Grau en Traducció i Interpretació)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/249166>

under the terms of the  license

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

CURS 2020-2021

TREBALL DE FI DE GRAU

El paper de la dona segons Émile Zola

Patricia Peña Morales

1332426

Tutor: Ramon Farrés



**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Índex

Índex	2
Introducció	3
El naturalisme	4
Sinopsi de <i>Nana</i>	5
Personatges de la novel·la	6
Anàlisi de l'obra per capítols	8
Capítol I	8
Capítol II	10
Capítol III	13
Capítol IV	15
Capítol V	17
Capítol VI	18
Capítol VII	20
Capítol VIII	21
Capítol IX	22
Capítol X	24
Capítol XI	26
Capítol XII	27
Capítol XIII	29
Capítol XIV	32
Conclusió: reflexió sobre la <i>Nana</i>	34
Bibliografia	37

Introducció

Aquest treball de fi de grau es posa per objectiu analitzar la traducció del francès al català de la novel·la *Nana*, d'Émile Zola. L'obra va ser publicada el 1880, i jo treballaré amb una edició de 1954. La traducció és la de 1981 del traductor, poeta i escriptor català Miquel Martí i Pol.

He decidit dur a terme el treball sobre Zola perquè és el creador i màxim exponent del naturalisme de finals del segle XIX, un gènere que trobo molt interessant i molt útil per aprendre com era i funcionava la societat en aquella època i, més concretament, quina era la condició de la dona. Acotaré l'estudi, concretament, a la manera com han estat traduïdes certes oracions que parlen sobretot d'aquesta condició o, si més no, la reflecteixen.

Nana forma part d'una sèrie de vint novel·les publicades entre 1871 i 1898, anomenada sèrie Rougon-Macquart perquè s'hi parla de la vida d'una família, els Rougon i els Macquart, durant el segon imperi a França. El títol de la novel·la, *Nana*, es refereix a la protagonista de la història, la filla de Gervaise Macquart, la protagonista del llibre anterior, *L'Assomoir* (1877). En aquest cas, es vol mostrar el rol que jugava la prostitució en el col·lapse de l'imperi.

El naturalisme

Abans de començar amb l'anàlisi de l'obra, és necessari aprofundir més el moviment literari liderat per Zola.

El naturalisme neix d'una branca del realisme arran de l'assaig *Le Roman expérimentale* (1880), del mateix Zola. És un moviment causat pels canvis socials i culturals de l'època. L'autor volia aconseguir reflectir com els avanços de la industrialització i la urbanització havien produït un canvi radical en l'estructura social amb una burgesia nova, molt acomodada, i un proletariat que ho passava més aviat malament.

A diferència del realisme, que havia deixat el proletariat de banda, el naturalisme té com a personatges totes les classes socials. A més, en voler reflectir la realitat objectivament, inclou temes que fins llavors s'havien tractat poc en l'alta literatura, com la pobresa, la sexualitat o les malalties. Normalment, els protagonistes provenen del proletariat, perquè els autors d'aquest moviment volen reflectir l'enuig d'aquesta classe.

Se sol dir que el naturalisme és l'antítesi del romanticisme. En el naturalisme no hi ha simbolismes, ni fantasies, ni pompositat. El romanticisme no té com a intenció reflectir la realitat, en canvi, el naturalisme és una fotografia de cada detall d'allò que passa a la realitat.

El naturalisme té com a objectiu reproduir la realitat amb total imparcialitat d'una forma rigorosa, documentada i científica. Per aquest motiu descriu sense miraments les conseqüències de malalties, per exemple, i mostra indiferència entre allò "bell" i allò "lleig", sense posar l'un per damunt de l'altre i sense establir jerarquies entre els personatges.

Sinopsi de *Nana*

La Nana és la filla del matrimoni protagonista de *L'Assommoir*, víctima d'un pare abusiu i addicte a l'alcohol. La noia acaba al carrer i comença a exercir la prostitució. Quan comença la novel·la té divuit anys i és la protagonista d'una obra de teatre. Al principi la platea està decebuda amb la seva actuació però a mesura que segueix l'obra, la Nana es guanya el públic, i d'aquesta manera, comença el seu ascens en la societat francesa com a "cortesana" d'alt rang.

Al llarg de la novel·la, la Nana corromp o destrueix tots els homes que se li acosten. Un amant, Philipe Hugon, és empresonat després de robar diners per complaure-la. El germà de Philipe, Georges Hugon, es clava unes tisores per la desesperació que sent per estar amb la Nana, el banquer Steiner i el periodista Fauchery queden arruïnats, el comte Xavier de Vendevres es cala foc. Al llarg d'aquestes relacions, la Nana tot el que fa és demanar diners capritxosament als homes, a part de satisfer els seus propis desitjos sexuals. Al final, la Nana desapareix una temporada a Rússia i retorna en saber que el seu fill està malalt de verola. Mentre el cuida, ella també agafa la malaltia i tots dos acaben morint.

Personatges de la novel·la

Nana: Protagonista de la novel·la. És actriu i “cortesana” amb un cos molt bonic que utilitza per manipular els homes.

Comte Muffat de Beuville: Un membre important del govern francès. És molt devot al catolicisme fins que coneix la Nana, que li fa perdre el nord. És l'home que més “inverteix” en la protagonista.

Comtessa Sabine de Beuville: Esposa del comte Muffat. Una dona respectada fins que apareix la Nana a la vida del comte Muffat. Després ella decideix començar un affaire amb Daguenet, antic amant de la Nana.

Monsieur Steiner: Ric banquer alemany i jueu conegut per gastar fortunes en actrius amb qui està enlluernat. És el que compra la casa de camp a la Nana.

Léon Fauchery: Periodista que fa crítiques de les actuacions teatrals de Nana.

Héctor de la Faloise: Cosí del senyor Fauchery, coneix els Muffat i creu que està a la moda ser arruïnat per la Nana.

Madame Hugon: Dama molt respectable i honesta, amiga íntima de la comtessa Sabine. Mare de Georges i Philippe Hugon

Georges Hugon: Fill petit de 17 anys de Madame Hugon. És l'amant de la Nana durant un curt temps. L'obsessió per ella el porta a clavar-se unes tisores al pit.

Philippe Hugon: Fill major de Madame Hugon. Com el seu germà, també s'enamora de la Nana i roba a l'exèrcit per tal de donar-li tot el que pot.

Comte Xavier de Vandevres: Home respectable fins que s'arruïna en les apostes de cavalls per donar a la Nana tot de luxes. El mateix dia de la cursa, acaba cremant-se viu, ell i els seus cavalls.

Marquès de Chouard: Sogre del comte Muffat. És descrit com un home vell i brut que molesta totes les joves actrius. El comte obre els ulls al veure el seu sogre i la Nana junts.

Fontan: L'actor principal del Teatre Varietés. La Nana s'enamora d'ell malgrat que sigui l'home que la tracta d'una manera més cruel.

Paul Daguenet: Un dels primers amants de la Nana. Més endavant es casa amb la filla del comte Muffat amb l'ajuda de la Nana.

Estelle: Filla de Muffat. Per aquest motiu té una gran dot. Es casa amb Daguenet.

Rose Mignon: L'actriu principal del Teatre de Varietés. Té enveja a la Nana, que aconsegueix moltes més coses fent el mateix que ella.

Satin: Una coneguda de la infància de la Nana. Acaba tenint una relació passional amb ella.

Anàlisi de l'obra per capítols

En aquest apartat del treball faig una anàlisi literària de cada capítol de l'obra. Segueixo així el transcurs de la història tot intentant profunditzar en el caràcter dels personatges i també en l'evolució de cada un d'ells al llarg de l'obra. Després de cada capítol, transcrib diferents paraules o frases que presenten un interès si comparem l'original i la traducció de Miquel Martí i Pol i faig les pertinents observacions orientades a analitzar la traducció.

Capítol I

El primer capítol se situa dins un teatre de varietats de gom a gom. Tothom està esperant que surti a escena la Nana. Hi ha molta expectació. La Nana serà l'última actriu a aparèixer. Abans de la seva actuació, l'autor presenta tots els personatges masculins i femenins que tindran un paper dins la seva vida que són presents a la platea. La seva intenció és descriure els personatges que sucumbiran a la Nana.

Quan ella finalment apareix, es posa èmfasi en la reacció massiva de l'audiència davant el seu atractiu físic. Serà un tema recurrent a la novel·la: l'autor descriu sovint com el cos voluptuós de la Nana afecta els homes

Aquest efecte es formula per primera vegada en la producció teatral. *La Blonde Vénus* és el símbol en què es convertirà la Nana. En primer lloc, l'obra mostra com la deessa de l'amor ha degenerat en la societat moderna per convertir-se en la deessa de l'erotisme. Allò que hi passa en àmbit mitològic representa allò que està succeint a tota la societat. De la mateixa manera, el contingut de l'obra, que Zola narra amb detall, anticipa el que succeirà a tota la societat.

Els déus de l'Olimp estan involucrats en tot tipus d'escàndols. Els déus perden la seva dignitat i són arrossegats per la brutícia de la corrupció.

Dels efectes de l'aparició de Nana a l'escenari es dedueix que el talent i la capacitat són insignificants quan entra en acció un altre valor més important: la sexualitat de la Nana. En l'acte final, quan Nana apareix nua, es capta a l'instant

fins a quin punt és capaç d'hipnotitzar l'audiència amb la seva presència física. Sense adonar-se'n, la Nana desperta la luxúria de l'animal en l'espectador. Les descripcions que remeten als instints animals suscitats per Nana es convertiran en un referent dominant al llarg de la novel·la. De fet, una característica dels escriptors naturalistes és justament d'adjudicar un aspecte de la naturalesa animal a cada ésser humà, amb la finalitat d'afrontar l'estudi de les persones d'una manera tan científica com la que presideix la zoologia.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>"[...] ce montreur de femmes qui les traitait en garde-chiourme, [...]"</i>	<i>"[...]l'exhibidor de dones, les quals tractava de mala manera, [...]"</i>	"Garde-chiourme" és un mot antic que ja no s'utilitza. Literalment significa "guàrdia d'esclaus". La traducció fa passar el missatge d'una manera directa i correcta: dones maltractades, però Zola volia ser més cruel en utilitzar la paraula "xurma", emfatitzant que aquestes dones d'extracció humil no tenien llibertat i eren tractades com objectes o esclaves. La traducció en aquest cas és fluïda.
<i>"-Le public va joliment la reconduire [...]"</i>	<i>"-El públic mateix la tornarà al seu lloc... [...]"</i>	Aquesta frase la diu un personatge abans de veure Nana. El personatge que parla forma part de la burgesia, com tot el públic del teatre, així que d'ells s'espera que parlin correctament i amb gentilesa. En canvi, en la traducció, tot i que correcta, el traductor ha decidit ometre la paraula "joliment" i sona més brusc.
<i>"-Le greluchon de Nana."</i>	<i>"-El sipai de Nana."</i>	La paraula "greluchon" és una paraula col·loquial per referir-se a l'amant d'una dona. D'altra banda, la paraula "sipai" fa referència als soldats indis al servei d'Anglaterra i als voluntaris de les

		tropes liberals catalanes de la revolució de setembre de 1868. Potser per tenir una traducció més directa, jo hagués utilitzat simplement la paraula “amant”.
“[...] C’est dégoûtant que le public accueille comme ça la première salope venue.”	“[...] És decebedor que el públic aculli així la primera porca que es presenta.”	En utilitzar la paraula “salope”, bastant vulgar en francès, l'autor volia sonar més brusc que la paraula “porca”, tot i que s’entén a la perfecció, per ser més fidel a l’original jo l’hagués traduït per una paraula del mateix nivell de vulgaritat com “puta”.

Capítol II

Mentre que el capítol I transcorre en un ambient públic, el capítol II mostra l’entorn privat de la Nana. L’apartament, pagat per un comerciant rus durant sis mesos, mostra el tipus de persona que és la Nana. Hi ha un luxe que indica la carrera d’una noia que ha d’acceptar amants de qualsevol tipus per mantenir l’apartament.

El matí després de l’actuació teatral, la Nana es preocupa sobre com pot mantenir els seus dos clients el temps suficient per poder dormir amb el seu amant Paul Dagueneu, que acaba de perdre la seva fortuna en una caiguda del mercat de valors.

La Nana envia cartes ràpides als amants que no paguen, és a dir, quan la Nana no exerceix de prostituta per certs homes i només són els seus amants. Ella prefereix fer cas als homes que li paguen. Un exemple de carta és la que la Nana li escriu a Dagueneu en aquest capítol: *«Estimat del meu cor »; i tot seguit l’advertia que no vingués l’endemà, ja que «no podia pas ésser »; però, «tant de lluny com de prop, en tots els moments, ella era amb ell de pensament"»*. (Nana: 44).

La màxima preocupació de la Nana avui és que necessita tres-cents francs per pagar a la infermera que s'ocupa del seu fill Louis. No sap com aconseguir els diners, fins que apareix Madame Tricon, una alcavota que posa en contacte clients i prostitutes. La Nana té sort i Madame Tricon li ofereix un client que li pagarà quatre-cents francs.

Madame Tricon és la imatge de la corrupció de l'edat. Més irònic és el fet que Zoé, la minyona, es queda amb la Nana amb l'esperança d'estalviar diners suficients perquè pugui gestionar algun dia un negoci com el de Madame Tricon.

Molts dels homes que es convertiran en amants de la Nana en diverses etapes apareixen aquest dia per felicitar-la pel seu èxit. Entre ells hi ha Georges Hugon, el jove que va cridar durant l'actuació que Nana era meravellosa; Steiner, un banquer alemany-jueu que més tard quedarà arruïnat per la Nana; i els més importants, el comte Muffat i el seu sogre, el marquès de Chouard.

L'autor utilitza molt la ironia aquí, sobretot quan la Nana torna del seu compromís amb un client i es troba que el comte Muffat li demana una donació per als pobres del barri. La donació que dóna la protagonista són els últims cinquanta francs que acabava de guanyar.

L'actitud del comte Muffat revela que, per sota de la seva rigidesa i de la seva dignitat, crema de passió pel cos de la Nana. L'autor utilitza la frase següent per representar el seu estat interior: "*Sentint necessitat d'aire, arrossegat pel vertigen d'aquell vestidor, per una olor de flor i de dona que el sufocava*" (Nana: 51). Aquestes imatges suggereixen que més endavant serà captivat per la sexualitat de la Nana.

Com que hi ha molts homes esperant que Nana els atengui, Zoé, la minyona, els intenta col·locar en els espais disponibles. En un determinat moment Nana, cansada de les experiències de la tarda, busca un lloc per estar sola i descobreix el jove Georges Hugon en una de les sales. Tot i que ella només té divuit anys, considera que en Georges, que en té disset, només és un marrec. El noi li ha portat flors i ella les accepta amb alegria, però rebutja durament que l'abraci.

Zola intenta humanitzar la Nana i no deixar-la sempre en el costat de la corrupció. Per uns segons és un personatge més innocent i agradable: una noia de divuit anys.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...]C’est là que je loge les pignoufs”</i>	<i>“[...]És on tinc costum d’allotjar els camalluents”</i>	La traducció de “pignouf” és estúpid o porc, però la definició de “camalluent” és pagès. Aleshores, potser hagués estat més adient posar el mot pallús o porc.

Capítol III

Ens traslladem a una recepció que té lloc a casa del comte i la comtessa Muffat de Beuville, i la protagonista de la qual segueix essent la Nana. Present en totes les converses, impregna la festa de principi a fi.

Un periodista molt influent, Fauchery, fa saber als seus interlocutors que la Nana organitza una festa la nit següent. La persona més important que Fauchery té l'encàrrec de convidar és el comte Muffat. El comte Vandeuves, un altre amant de la Nana que més endavant es calarà foc, destaca la religiositat de Muffat com a prova que no comprometrà la seva virtut. Al llarg d'aquest capítol i d'altres, els trets religiosos i la pietat de Muffat s'emfatitzen perquè la seva caiguda sigui més dura. Quan Fauchery insisteix al comte Muffat per segona vegada que vagi a la festa, el comte està a punt de cedir i ho hauria fet si no hagués estat pel senyor Venot, un antic advocat eclesiàstic que té una forta influència sobre el comte i qui, al final de la novel·la, rescatarà Muffat després que hagi estat destrossat per Nana.

El nom de Nana s'introdueix a la reunió quan la senyora Hugon, una dona respectable que busca el millor per als seus fills, esmenta que el seu fill Georges la va portar al teatre ahir a la nit. La senyora Hugon és tan ingènua que no va entendre la peça. Ningú del grup menciona el nom de Nana, però està present en la ment de tots. Després descobrim que fins i tot el jove Georges ha estat convidat a la festa de la Nana.

Al començament de la recepció, la comtessa Sabine, l'esposa del comte Muffat, és presentada com una persona molt piadosa i tradicional. Està molt orgullosa de la seva llar ancestral i mai canviaria el seu saló després de tants anys. Però, més tard, intentarà que el seu saló sigui tan brillant com el de la Nana. El senyor Fauchery, l'home que més tard es convertirà en el seu amant, nota una marca de naixement a la galta esquerra de la comtessa, prop de la boca, una marca molt semblant a la de la Nana. Aquesta petita característica física tendeix a alinear Nana amb la comtessa. Més endavant, en efecte, veurem que la comtessa esdevé tan apassionada i capritxosa com la Nana.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...]près de sa fille, si nulle et si guindée sur son tabouret.”</i>	<i>“[...]prop de la seva filla, tan nul·la i tan encarcerada en el seu tamboret.</i>	En aquest cas el traductor ha utilitzat la paraula “nul·la” per traduir “nulle”. És una traducció massa literal. Una paraula més adient per entendre millor la descripció del personatge hagués estat “insignificant”.
<i>“[...]Le journaliste, qui croyais savoir où le vieux passait ses soirées, resta grave.”</i>	<i>“[...]El periodista, que estava segur de saber on passava el vell les seves vetllades, restà greu.”</i>	Un altra vegada ens trobem amb una traducció massa literal. Hagués estat més adient la paraula “callat”.
<i>“[...] –On assure qu’elle et si bonne, si pieuse... Croyez-vous qu’elle accompagnera le roi? – On ne le pense pas, madame, répondit-il.”</i>	<i>“[...]–Hom assegura que és tan bona, tan pietosa... Creieu que acompanyarà el rei? – Això es pensa, senyora – respongué Fauchery</i>	En aquest cas, la resposta de Fauchery ha estat canviada, ja que sembla que en català afirmi que acompanyarà el rei; quan en francès diu clarament que no creuen que l’acompanyi.

Capítol IV

La gent va arribant a l'apartament de Nana. El desig constant de la protagonista és ser considerada una dona respectada i elegant; per tant, hi ha cambrers, ja que està de moda. Vol fer un sopar del qual tothom parli, encara que d'ella ja se'n parla constantment, però no pels motius que ella vol.

L'animalització de les persones es torna més dominant: durant la festa en Georges s'agenolla al terra, als peus de la Nana. Per a un autor naturalista com Zola, l'home està en constant perill de tornar als instints inherents a la seva naturalesa animal.

El sopar consta de diferents plats, però la taula està més plena de persones no convidades per la Nana que de "veritables" convidats. Gairebé no hi ha espai per respirar. Totes les dones són prostitutes, o dones de reputació dubtosa. A mesura que avança la festa, els cambrers fan el que volen i comencen a ser descuidats. A poc a poc, la Nana perd el control de la festa, i el lloc es converteix en una orgia salvatge. Així doncs, sí que se'n parlarà però no pels motius que la Nana voldria.

Encara que la recepció de la comtessa al capítol anterior va ser diferent, hi ha certes similituds. Per exemple, les dames de tots dos grups estan interessades en quanta reialesa vindrà a l'exposició de París. Però mentre que en el grup de la comtessa Sabine, les senyores estan interessades en la reialesa per motius de prestigi social, en el grup de Nana, estan interessades en els diners que es gastaran en elles. Aquesta diferència i aquesta similitud són percebudes pel comte Vandeuves: torna a ser a la sala dels Muffat però canviant les dones. Això també s'accentua quan parlen de l'atractiu comte Bismark i dels seus suposats 32 fills. *"I, com a casa de la comtessa Sabine, hom s'ocupà llargament del comte Bismarck. Vandeuves repetí les mateixes frases. Per uns instants, hom es trobà altra vegada al saló dels Muffat; només que les dames eren unes altres."* (Nana: 88).

El banquer Steiner arriba i la Nana el fa seure al seu costat, Ella *"mostra les seves dents blanques"*, accentuant-se així la imatge d'animal devorador que té

la protagonista. No li costa gens guanyar-se el banquer, que li ofereix grans sumes a mesura que la nit va passant per dormir junts. Aquesta és una altra prova del poder de la sexualitat de la protagonista.

Ara bé, la Nana està decebuda de l'absència del comte Muffat. Això ho expressa, i en Vandevres li diu que l'oblidi perquè és un senyor religiós.

La Nana capritxosa fa aparició en aquest capítol. Per exemple, després d'oferir-se a Steiner, de sobte decideix que vol anar al Bois de Boulogne a beure llet. El fet que al banquer Steiner no li importi diu molt del poder que té la Nana sobre els homes.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
" - Cré nom de Dieu!"	" – Me cago en Déu!"	La paraula "cré" és l'abreviatura de "sacre". La traducció és una mica vulgar en comparació amb l'original. Una opció més correcte i a la vegada col·loquial hagués estat "Per Déu senyor!"

Capítol V

Tornem al teatre. L'autor alterna les escenes a casa de la Nana, on tenen lloc festes, i el teatre. En tots dos espais, Zola crea una aura de sexe il·lícit mitjançant descripcions on es veuen espatlles, pits i cuixes.

L'obra s'ha representat 34 vegades i això suggereix que la Nana ha fet que l'espectacle sigui un èxit. A més, el fet que sigui la tercera vegada en una setmana que el príncep va a veure l'obra accentua el poder de la sexualitat de la Nana. D'altra banda, el comte Muffat, com a servidor de la reialesa, es veu obligat a acompanyar el príncep cada cop.

Durant aquest capítol, se sap que el banquer Steiner ha comprat una finca al camp a la Nana. Aquest fet demostra l'èxit de la Nana com a cortesana i també li proporciona un lloc proper a la casa de camp del comte Muffat.

Per al comte, és un nou món ser allà, darrere l'escenari, on el príncep ha anat per felicitar la Nana. Aquesta experiència l'inicia en una nova consciència de si mateix. Se sent aclaparat per les fortes olors femenines. Es posa vermell i comença a suar, s'ha d'asseure per no caure marejat. Quan la Nana apareix mig nua enmig del vestidor ple de gent no pot evitar passar prop d'ell sense que el comte li toqui el pits. Finalment, l'home s'adona que està en una crisi. Es troba aterrit del poder que la Nana té sobre ell. Vol confiar en les seves conviccions religioses, però de sobte el marquès de Chouard, sogre del comte i més endavant amant la Nana, diu que el comte és la "virtut personificada". Quan el comte Muffat escolta això, sent ressentiment cap a la Nana en lloc d'orgull cap a ell mateix. Es fa quasi evident que caurà en la temptació.

El comte va resseguint amb la mirada la protagonista entre els vestidors i l'escenari. Finalment, quan ella torna cap al seu camerino després d'actuar, se li abraona pel darrere i li fa un petó al coll. Nana li diu que la visiti a la casa de camp que acaba d'adquirir gràcies al banquer Steiner. Més tard, però, el comte la veu marxar amb el príncep. Al final del capítol, s'adona que *"ho hauria renegat tot, s'ho hauria venut, per tenir-la una hora aquell vespre mateix. Era la seva joventut que finalment es desvetllava, una pubertat goluda d'adolescent, encesa de cop sobte en la seva fredor de catòlic i en la seva dignitat d'home madur."* (Nana: 130).

Capítol VI

L'autor continua alternant escenes amb aristòcrates i escenes de prostitutes. Pel que fa a les primeres, aquest cop el nom de Nana és al centre de les converses a la casa de camp dels Hugon.

La senyora Hugon és una dona ingènua que no entén per què arriben tants visitants en un mes (el setembre) que no és pas el millor per a una visita. No pot associar el fet amb l'arribada de Nana, que viu a pocs quilòmetres de distància. Sap, però, que l'Steiner ha comprat una casa a prop per a una actriu.

Aquesta actriu és la Nana i té previst arribar aviat. A casa dels Hugon arriben motes visites: Fauchery, Daguenet, Georges, el comte Vandeuves i el comte Muffat. Aquests homes només visiten els Hugon perquè saben que la Nana serà a prop. La influència de la Nana s'estén a gairebé totes les accions de la novel·la. Fins i tot el comte Muffat canvia diverses vegades la seva visita a casa els Hugon a causa dels canvis de partida de la Nana a la seva nova casa de camp.

La influència corrupta de Nana es veu en aquest capítol a través de les accions del jove Georges Hugon, fill de la senyora Hugon. Georges menteix per primer cop a la seva mare per escapar-se a veure la Nana. En Zola representa com un jove innocent que té por de ser renyat per la Nana. L'entusiasme de tots dos per la nova casa fa que l'escena sigui innocent i infantil, cosa que inicialment amaga l'element corrupte. Amb en Georges, la Nana es torna a sentir una dona innocent. Al principi, es resisteix perquè considera que no és acceptable seduir un home tan jove, però finalment, cedeix. És important dir que quan la Nana es rendeix a Georges, ell va vestit de dona, ja que la seva roba s'havia mullat. Aquesta escena ens prepara per a les pròximes relacions que la Nana tindrà amb dones.

Durant aquella setmana la Nana es nega a dormir amb el comte Muffat o el banquer Steiner perquè està gaudint de la sensació de ser fidel al jove Georges. No obstant això, l'autor subratlla la sinceritat de la Nana quan deixa saber al lector que no pot ser fidel durant més d'una setmana.

Aquest capítol també presenta el començament de la ironia relacionada amb la relació Daguenet-Nana-Muffat. En Daguenet havia vingut de visita pensant que

renovaria la seva relació amb la Nana, però quan descobreix la quantitat de dot d'Estelle, la filla dels Muffat, canvia d'objectiu. Comença a buscar maneres de guanyar-se l'Estelle. La ironia final és que, més endavant, només quan la Nana intervingui, el compromís serà definitiu.

També es fa èmfasi en el camí cap a la degradació del comte Muffat. Aquest capítol ens el presenta com un individu reprimat que lluita i perd contra el desig de posseir la protagonista. El fet que Nana no vulgui estar amb ell al principi, només l'excita cada vegada més. La va a visitar cada dia al vespre i sempre marxa agitat.

Un dia, la Nana lloga cinc carruatges per a ella i els amics que han vingut a visitar-la. Van a fer una excursió però acaba sent un fracàs. La sortida demostra que Nana i les seves amigues només poden funcionar en cases i teatres. La simple vida a l'aire lliure és avorrida.

Durant el trajecte, es troben el grup de la senyora Hugon. Les aristòcrates ignoren totalment les prostitutes, per bé que la senyora Hugon es fixa que el seu fill està al costat de la Nana. L'únic aspecte interessant és que veuen la gran residència d'una ex-cortesana i totes es meravellen amb la idea que la dona pugui aconseguir tal grandesa. Tanmateix, totes les cortesanes saben que mai no aconseguiran un èxit tan durador.

Aquella nit, com que en Georges és obligat a quedar-se a casa, el comte Muffat torna a casa la Nana, la qual, decidint ser pràctica, accepta el comte com el seu amant.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>"[...] L'autre n'ouvrait pas la bouche, emporté dans la nuit."</i>	<i>"[...] L'autre no badava boca, enfollit dins la fosca."</i>	Està bé la primera part de la traducció, però "dins la fosca" és massa forçat. Si volia preservar el "dins", hauria estat millor "foscó".

Capítol VII

Després de tres mesos, tenim un desesperat comte Muffat a la sortida del teatre vigilant si surt la Nana. Ella li ha dit que passaria la nit amb el seu fillet, però el comte no s'ho acaba de creure. El comte mai no s'havia deixat veure sol pel carrer en unes circumstàncies com aquestes. Tot sentint aquesta ansietat, s'adona de fins a quin nivell la Nana l'ha corromput. Per primera vegada en la novel·la, la Nana sent una sensació d'estar atrapada en una situació.

Al principi de la novel·la, el periodista Fauchery havia escrit una crítica favorable de l'actuació de la Nana en *La Venus Rossa*. En canvi ara, decideix escriure una diatriba contra la seva influència corruptora. El que ha passat és que actualment en Fauchery dorm amb l'esposa del comte Muffat, la comtessa Sabine. Sigui com vulgui, la Nana es complau amb l'article perquè és llarg, parla sobre ella i apareix al diari líder. Mentre Nana executa un dels seus rituals nocturns en els quals examina i admira el seu cos nu i després l'acaricia, dóna a Muffat l'article perquè el llegeixi. La combinació de les gesticulacions de Nana i el contingut de l'article empeny Muffat a avaluar la seva relació amb la Nana i a intentar recuperar algun aspecte de la seva pròpia decència. L'article posa de manifest que Nana és una força destructiva que fa malbé tot el que toca. Zola està fent una crítica sobre el mal de la sexualitat i sobre el paper que les prostitutes van jugar durant el segon imperi.

En un determinat moment, la Nana fa insinuacions sobre la possible infidelitat de l'esposa del comte Muffat. Comença explicant al comte com algunes dones busquen satisfer els seus desitjos amb amants. Finalment, el comte s'adona que està fent al·lusió a la seva esposa i marxa corrents. En realitat era això el que la Nana volia, que el comte marxés per tal d'estar amb el seu altre amant, en Fontant.

Quan el comte Muffat s'adona que la Nana parla d'una possible infidelitat de la seva esposa amb el periodista Fauchery, el comte corre fins a la casa del periodista. Allà li sembla veure la figura d'una dona que s'assembla a la seva esposa. Es passa tota la nit vigilant i al matí va a una església per demanar ajuda divina. Després torna a l'apartament de la Nana, però ella el fa fora a ell i el

banquer Steiner, qui també l'ha vinguda a veure. Ella els rebutja tots dos i decideix consagrar-se a l'actor Fontant.

Capítol VIII

El capítol 8 presenta un canvi en la vida de Nana. Ella intenta deixar la seva vella vida i assumir una posició de mestressa de casa humil. El seu èxit rau en dominar un home, però amb en Fontant no ho aconsegueix. Decideixen pagar un pis junts. Ell hi posa set mil francs i la Nana deu mil. Però en Fontant serà l'únic que tindrà accés als diners. De primer, dona a Nana tres francs per dia. Més tard, ja no li dona res. El més irònic d'aquest capítol és que la Nana, sent tan bella, estigui amb un home tan vulgar com Fontant i que s'estimi cada cop més aquest home que la maltracta físicament. En efecte, vol continuar sent fidel a Fontant encara que ell l'apallissi. El seu únic consol passa a ser trobar-se amb la seva amiga i prostituta Satin. En aquest capítol la protagonista s'introdueix en el món del lesbianisme, un món del qual fins ara pensava malament, però la Satin, la fa canviar d'opinió.

Al principi del capítol, la Nana espera ser totalment fidel a Fontant. Tanmateix, a mesura que ell es nega a donar-li diners, ha de fer cantonades i anar a les assignacions amb Madame Tricon per pagar els aliments de Fontant.

Al final d'aquest capítol, a la Nana li passa exactament el que els va passar a Steiner i el comte: és expulsada del seu apartament perquè en Fontant està amb una altra actriu. Això fa que la Nana vagi a buscar la Satin i busquin un hotel barat per dormir aquella nit. En aquell hotel, la Nana experimenta la seva primera relació lèsbica. La policia registra l'hotel i la Nana aconsegueix amagar-se. Al matí següent, la protagonista torna a casa la seva tia.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>"[...] Des cris s'élevaient dans l'hôtel."</i>	<i>"[...] L'hotel era un guirigall de crits."</i>	Una traducció molt ben aconseguida.

Capítol IX

La Nana estava en el punt més baix de la seva carrera al final del capítol 8. Tot i això a partir del capítol 9, comença a créixer un altre cop gràcies al teatre, tal i com ho havia fet primerament. En aquest capítol, d'altra banda hi culmina la degeneració del comte Muffat. Comencem amb una escena en el teatre amb molta gent parlant, és un tipus d'escena multitudinària molt del gust de l'autor.

Nana desitja ser i ser vista com una “*dona honesta*” (Nana: 216) i per això no acaba d'acceptar el paper de prostituta que se li ha assignat en aquesta obra escrita per Fauchery. Ella vol ser “la petita duquessa”, és a dir, vol el paper de la gran dama per molt que tothom pensi que l'altre fa més per ella. En Fauchery, que ja havia escrit un article en contra la Nana quan era l'amant de la comtessa Sabine, ha volgut reflectir totes dues dones en aquesta obra: la comtessa és la “petita duquessa” i la Nana la prostituta.

Aleshores, per aconseguir el que vol, la Nana idea una estratègia i utilitza el comte Muffat, per subornar en Fauchery i Bordenave. La Nana diu al comte Muffat que el que li pugui donar (ell li ofereix propietats, cotxes i diamants) no li interessa perquè ella només vol una cosa: que la gent la vegi com una dona respectable, i per aconseguir això necessita ser la duquessa en l'obra de Fauchery. I, en efecte, ho aconsegueix: actuar com a duquessa, encara que la seva actuació fa riure a tothom i acabi sent un desastre.

Pel que fa al comte Muffat, queda ben clar el poder que la Nana encara té sobre ell. Arriba el punt d'anar a pregar a l'amant de la seva esposa que acontenti la seva, d'amant. Argumenta que la Nana és la persona adient per al paper de duquessa, i això encara el degrada més. El naturalisme extrem de Zola es fa especialment palès en el dibuix d'aquest personatge, un personatge que no pot resistir-se als seus instints; *“Caigut als seus peus, l'havia agafada per la cintura, la premia estretament, amb el rostre entre els genolls, que se li enfonsaven a la carn. Quan el comte la sentí així, quan la retrobà amb el vellut dels seus membres, sota la tela minsa del vestit, una convulsió el sotraguejà; i petava de dents com enfebrat, esmaperdut, prement-se més i més contra les seves cames,*

com si hagués volgut entrar en ella. [...] Sota el sostre baix, dins l'aire agrejat per antics perfums, s'ofegaven sanglots de desig.” (Nana: 226)

Apuntarem, per acabar que el canvi de personatges fa que Rose Mignon, l'actriu que anava a interpretar la duquessa, odïi més que a mai la Nana. Això tindrà conseqüències més endavant.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...] – Et il n’y a pas de feu au foyer ! dit Simonne. C’est dégoûtant, il devient d’un rat!”</i>	<i>“[...] –I al salonet no hi ha foc! –digué Simonne—. És un fàsic, es torna garrepa!”</i>	Aquesta traducció és acurada. Potser en l'època que es va traduir l'obra no s'utilitzava el mot “rata” per definir a una persona garrepa. Per això em sembla que garrepa no fa justícia a la vulgaritat de la persona que ho expressa. “Rata” m'hagués semblat bé.
<i>“[...] Lui, la suivait, les yeux encore pleins de larmes, hébété par cette brusque scène de comédie qui traversait sa douleur.”</i>	<i>“[...] El comte la seguia, els ulls encara plens de llàgrimes, embajanit per aquella brusca escena de comèdia que travessava el seu dolor.”</i>	Desconeixia tant el mot “hébété” com el mot “embajanit”. Signifiquen “estar encantat de forma ximple”.

Capítol X

En aquest capítol es veu com inesperadament la Nana té més èxit en la vida real que a l'escenari: *“I el prodigi fou que aquella noia grassa, maldestra a l'escena, tan divertida des que volia fer la dona honesta, interpretava per la ciutat papers d'encantadora, sense cap mena d'esforç”* (Nana: 237). Tothom coneix la Nana. És desitjada i envejada. Les dones n'imiten els vestits, barrets i joies.

El tracte amb el comte Muffat és que ell li donarà tot el que demanarà a canvi de la seva fidelitat. Nana l'accepta però no el manté. El mateix dia que jura fidelitat al comte Muffat, dorm amb el comte Xavier de Vandevres i el fa el seu amant *“per provar-se a si mateixa que era lliure”* (Nana: 241)

També va a visitar-la el jove Georges Hugon. La mare envia el germà gran, Philippe Hugon, a rescatar-lo, però en Philippe també queda enlluernat per la Nana. L'autor sembla simpatitzar –entre tots els personatges- només amb la família Hugon, els membres de la qual ofereixen un perfil d'innocència i de bondat.

Al llarg d'aquest capítol es veu com els desitjos de la Nana són insaciabls. No en té mai prou de res, es corromp cada vegada més, com queda ben palès en la relació que té amb la Satin, la noia que ha rescatat dels carrers: una relació purament de vici. Quan el comte Muffat se n'assabenta es mostra horroritzat, però com que la Nana li diu que la porta està oberta perquè marxi, el comte ho acaba acceptant. El grau d'adoració que en Muffat té per la Nana fins i tot es reflecteix en la gelosia que li té al gos de Nana: *“Bijou, el gosset escocès, la desvetllava llepant-li el rostre; i començava aleshores un joguineig de cinc minuts, amb corredisses del gos entre els seus braços i les seves cuixes, que molestaven el comte Muffat. Bijou fou el primer homenet del qual sentí gelosia”*. (Nana: 247).

L'avorriment de la Nana i el seu nou vici, la Satin, fa que ara es deixi veure en restaurants de poca categoria on va a buscar lesbianes. No li importa degradar-se per la Satin. Sense adonar-se'n, la Nana es posiciona en la situació dels seus homes amants i ara és la Nana qui busca l'afecte d'algú en concret.

Quant al seu fill Louis, que no gaudeix de gaire bona salut, la Nana el va a veure quan li ve de gust. No sol planejar les visites. A vegades se n'oblida durant un llarg temps, de cop li agafen rampells de bona mare i corre fins a casa la seva tia per veure'l. Els porta sempre regals per sentir-se millor amb si mateixa i no semblar una mala mare.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...] La chiffonnière, qui se trouvait sous la fenêtre.”</i>	<i>“[...] La drapaire, que en aquell moment era sota la finestra.”</i>	Desconeixia l'antiga professió de drapaire. He confirmat l'existència de la paraula ambdues llengües.
<i>“[...] avec le trou édenté de la bouche.”</i>	<i>“[...] amb el trau esdentegat de la boca.”</i>	Altra vegada, desconeixia el mot “esdentegat”, que significa la manca de dents.
<i>“[...] Zoé les avait ébranlés, en prenant des oranges.”</i>	<i>“[...] Zoé l'havia soscavada, agafant unes taronges.”</i>	La paraula “ébranler” vol dir “sacsejar”. No he pogut trobar el mot “soscavada” en cap font oficial ni no-oficial.
<i>“[...] –Fichu maladroït! cria Nana.”</i>	<i>“[...] –Fotut gamarús! –cridà la Nana.²</i>	La paraula “fichu” s'utilitza en l'àmbit familiar i vol dir “malaït”. Una traducció més acurada seria “malaït maldestre”, ja que “maladroït” significa maldestre.

Capítol XI

El capítol 11 presenta una altra escena plena de gent. És l'esdeveniment del Gran Premi de París al bosc de Boulogne: una cursa de cavalls per apostar.

La Nana arriba amb elegància a la pista: va vestida de conjunt amb els estables del comte Vendeuvres. És un capítol que reuneix molts personatges de l'obra. Des de la senyora Tricon, que aposta pel cavall del comte Vendeuvres anomenat Nana, fins als diversos amants i actrius que es neguen a apostar per Nana, També hi és present la reialesa, que inclou l'emperadriu i el príncep d'Anglaterra, tots dos assistits pel comte Muffat.

L'autor irònicament utilitza el nom de la Nana per referir-se al personatge principal i al cavall, ja que la protagonista deixa que en Labordette aposti amb els seus diners qualsevol cavall mentre no sigui l'euga Nana: “*Tots els cavalls que vulguis! –cridà alegrament, deixant-lo marxar-; però res de Nana, és un rossí!*” (Nana: 267).

D'una banda l'autor fa que la Nana sense voler es refereixi a si mateixa com un cavall de mitjana qualitat (rossí) i, d'altra banda, l'euga Nana condueix la destrucció de Vandeuvres, ja que aquest havia fet transaccions ambigües amb l'euga i acaba prenent foc al seu estable amb ell i els seus cavalls dins.

Quasi ningú ha apostat per l'euga Nana però resulta que els últims cavalls que queden al capdavant són un d'anglès, així que la gent comença a aclamar el nom de la Nana: “*Bravo, Nana! Bravo, paia!*” (Nana: 287)

Finalment, l'euga guanya i aquesta aclamació es fa més unànime: “*ja ningú no sabia si qui emplenava els cors era la bèstia o la dona.*” (Nana:288) Les dames que no havien volgut apostar per l'euga a causa del seu nom reneguen mentre que la cortesana Tricon està molt satisfeta del seu olfacte. La protagonista comença a associar-se amb l'euga rossí, és a dir, com una dona de mitjana qualitat i sent que la multitud l'anima.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...] Enfin, il se sauva, on le vit qui disparaissait, de l'autre côté de la piste, entre deux tribunes.”</i>	<i>“[...] Finalmente, guilà, hom el veié que desapareixia, a l'altre costar de la pista, entre dues tribunes.”</i>	M'ha costat una mica d'entendre la frase en català per la manca d'un subjecte. El verb “guillar” significa “fugir”, en canvi en francès, l'autor va escriure “ell es salvà”. El verb “guillar” dóna una connotació més negativa que “salvar”, aleshores, hagués fet una traducció més literal.
<i>“[...] –Bigre!”</i>	<i>“[...] –Fotre!”</i>	No em sembla correcte l'ús del mot “fotre”, ja que sembla sortit del no res. Més aviat, Hagués quedat millor “Diantre!”, per exemple.

Capítol XII

El capítol comença amb la Nana i el comte Muffat al llit. La Nana pregunta al comte si creu en Déu. Confessa, ella, que té por de la mort perquè no sap si anirà al cel i perquè *“un és lleig, quan és mort”* (Nana: 294). Amb això l'autor ens prepara pel que ha de venir: Nana morirà, en efecte, amb una ganyota lletja a la cara.

Al cap de dos dies, la Nana pateix un avortament a l'hotel. En realitat no té ni idea de qui és el pare, però, quan ve a visitar-la el comte Muffat fa veure que és

d'ell, i que li sap greu; *“-No t’ho gosava dir... Estava tan contenta! Oh!, no parava de somiar, hauria volgut que fos digne de tu. I, mira, ja no en queda res... En fi, potser més val així. No tinc cap ganes de complicar-te la vida.”* (Nana: 297). D'aquesta manera, la Nana aconsegueix quedar bé davant del comte.

Tot seguit, Muffat tot plorant explica a la Nana que la seva esposa l'ha enganyat amb en Fauchery.

El comte està molt enfadat i diu que vol matar la seva dona i venjar-se, però la Nana el calma i li dona el consell de fer les paus amb la comtessa, atès que també ell l'ha enganyada. La Nana fa avinent la dura realitat de la situació: *“--/ vols saber el que t’enganyava, estimat?...Doncs que tu també enganyes la teva dona, m’entens? Si dorms fora de casa no és pas per comptar les estrelles, oi? La teva dona deu sospitar. Aleshores, quin retret pots fer-li? Ella et respondrà que tu li has donat exemple, cosa que et tancarà el bec... Vet aquí, estimat, per què ara ets aquí passejant amunt i avall, en comptes d’estar estossinant-los tots dos.”* (Nana: 298).

Tot seguit, el comte admet a la Nana que té problemes econòmics i que no pot vendre propietats, ja que necessita que signi la comtessa. A la Nana això no li importa i encara li explica, tota preocupada, que no té res per posar-se.

No gaire més ben retratada queda la comtessa. De cop ha volgut redecorar tota la casa luxosament.

Té molta pressa perquè la seva filla i en Daguenet firmin els papers de casament. Però no li importa la felicitat de la seva filla; allò que li importa és poder celebrar-ho amb una gran festa amb 500 invitats en un nou hotel comprat i acabat de decorar.

En general els convidats estan sorpresos tant de la decoració com del marit que han triat els comtes per a la seva filla. El que no saben és que tot això és causat directament o indirectament per la Nana. Al cap i a la fi, la Nana ha acabat controlant una família molt important.

Com a colofó, la Nana havia fet prometre a Daguenet que li aconseguiria la filla dels comtes a canvi que passés la nit del casament amb ella. En Daneguet va a

trobar-la per perdre la innocència amb ella i no amb la filla dels comtes. La Nana ho havia oblidat, però hi accedeix.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>"[...]le cri de son péché, contre lequel il restait sans force, malgré la 696 certitude de sa damnation."</i>	<i>"[...] el crit del seu pecat, contra el qual restava sense forces, malgrat la certesa de la seva damnació".</i>	La traducció és correcta, però m'ha semblat curiós el mot <i>damnació</i> , ja que només coneixia la paraula anglesa "damned" i no pensava que existís tan semblant en català.
<i>"[...] Ainsi, d'où tombait-il, ce mioche?"</i>	<i>"[...] Aleshores, d'on venia aquell bordegàs?"</i>	La paraula "mioche" significa criatura i "bordegàs" significa "noi". La traducció em sembla correcta, encara que he hagut de buscar què significaven els dos mots.

Capítol XIII

En aquest capítol passen moltes desgràcies seguides. Per primer cop, el comte Muffat descobreix *in fraganti* la Nana amb un altre home; el jove Georges Hugon. Fins ara, sabia que no li era fidel, però aquesta vegada la veu amb els seus propis ulls i es posa molt gelós: *"Però tota la il·lusió havia mort, no podria creure més en la fidelitat jurada. L'endemà, Nana l'enganyaria de nou[...]"* (Nana: 314) Tot i això segueix concedint-li tots els desitjos, entre els quals, un luxós llit de cinquanta mil francs: *"Nana somiava en un llit com no n'hi havia, un tron, un altar, on tot París acudiria a adorar la seva nuesa sobirana."* (Nana: 316).

Tot i que la Nana rep regals de tota mena dels seus amants i viu envoltada de luxe, no té diners per menjar o per pagar els seus creditors. Quan necessita diners es posa en contacte amb la senyora Tricon perquè li aconsegueixi algun client, o va demanant diners a Philippe Hugon. L'acaben de fer tresorer de l'exèrcit i està disposat a robar per Nana. Ella, en canvi, cada vegada mostra més indiferència i avorriment cap a ell. Quan en Phillippe fa l'esforç de fer-li un regal car, ella el trenca sense cap mirament. Finalment, en Phillippe acabarà a la presó a causa dels diners que ha robat, i la Nana no en sentirà cap compassió: *“Que potser eren tots una família de folls en aquella família?”* (Nana: 325).

D'altra banda, el seu germà, Georges Hugon, menjat per la gelosia cap a Phillippe, decideix que o ha de matar el seu germà o suïcidar-se. Pretén casar-se amb la Nana i, finalment, davant les negatives i la indiferència d'ella es clava unes tisores.

Després de la desaparició dels dos germans, la Nana es comença a avorrir tant, que va a cases d'infàmia, se'n va amb qualsevol home i fins i tot recull joves prostitutes del carrer. A més a més, la relació amb el comte Muffat es va degradant més i més. En un dels seus moments junts, la Nana l'obliga a actuar com diversos animals i el fa posar de quatre potes mentre el maltracta físicament. És evident que la crueltat i la bestialitat de la Nana no es sacia amb res. El comte Muffat la segueix per aquest camí fins que tot canvia quan un dia la sorprèn amb el seu sogre, el marquès de Chouard. A partir de llavors, demana ajuda a Déu i Venot l'ajuda a reconciliar-se amb la religió.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>“[...] Dans son hôtel, il y avait comme un éclat de forge.”</i>	<i>“[...] Al seu hotel hi havia com un esclat de forja”.</i>	No he pogut trobar resultats conclusius de l'expressió “esclat de forja” o “éclat de forge”. Intueixo pel context que és semblant a un desordre que inclou objectes i diners.
<i>“[...] Cependant, elle travaillait la drogeoir, elle voulait voir comment c'était fait, l'ouvrant, le refermant.”</i>	<i>“[...] Mentrestant, manuclejava la confitera, volia veure com era feta, i l'obria, la tancava.”</i>	No he pogut trobar cap resultat de la paraula “manuclejar” en fonts oficials, sembla totalment inventada. Hagués estat millor utilitzar “manipulava”.
<i>“[...] –Voyons, mon chat, laisse-moi passer, il le faut... Sois raisonnable.”</i>	<i>“[...] –A veure, gatet meu, deixa'm passar, me n'he d'anar... Sigues entenimentat.”</i>	La paraula “entenimentat” significa “assenyat”. No és la traducció correcta de “raisonnable”. Hauria estat millor utilitzar simplement “raonable”.

Capítol XIV

Sabem que la Nana havia marxat de París sense deixar rastre, però que ha tornat (concretament de Rússia) perquè el seu fill ha agafat la verola. El fill li encomana la malaltia i tots dos moren. Aquest capítol de la novel·la ofereix una visió indirecta de Nana a mesura que es senten rumors sobre ella en terres estrangeres. Al llarg de la novel·la, l'autor ha suggerit indirectament que la corrupció interna de Nana es reflecteix en la condició física de Louis.

L'autor tria la verola perquè creu que és de justícia fer-la morir d'una malaltia que et treu tota la bellesa. La visió final del cos descompost de Nana és esgarrifosa: *"Era un carner, un pilot d'humor i de sang, una palada de carn corrompuda, llançada sobre un coixí[...]"* (Nana: 361). En Zola suggereix que és com si la putrefacció interior i la corrupció s'haguessin aixecat a la superfície i cobrissin ara, finalment, el seu magnífic cos. Val a dir que durant aquest capítol, les dones són les que no tenen por d'estar prop de la Nana cuidant-la, sobretot la Rose Mignon, amb qui havia tingut alguna baralla. Mentrestant els homes s'esperen en una altra sala per por a agafar la malaltia. Al cap i a la fi, el desig que aquells homes sentien per la Nana era només sexual.

La novel·la acaba amb la gent del segon imperi cridant per anar a Berlín. El final ens recorda que la novel·la va iniciar amb dames respectables i dames del carrer preguntant-se si el comte Bismarck portaria la guerra a França. Aquí és el començament de la fi del segon imperi a França, que havia generat tanta corrupció en la seva pròpia societat.

Anàlisi de la traducció

ORIGINAL	TRADUCCIÓ	OBSERVACIÓ
<i>"[...]son rôle était une simple figuration, mai un vrai <<clou>>, trois poses plastiques d'une fée puissante et muette."</i>	<i>"[...]el seu paper era de simple figurant, però un véritable <<clou>>, tres poses plàstiques d'una fada puixant i muda."</i>	En francès la paraula "clou", a part d'altres significats, significa el moment més important o el clímax d'una obra, però no he pogut trobar

		cap significat en català. Per això, considero que el traductor hauria d'haver utilitzat una expressió més fàcil d'entendre, ja que no és difícil de traduir.
<i>“[...] pâlie par la fatigue de trois nuits de veille, elle restait stupide et gonflée de tristesse.”</i>	<i>“[...] pàl·lida per la fatiga de tres nits de vetllar, romania com estupiditzada i abaltida per la tristesa.”</i>	El mot “estupiditzada” no existeix en català. Tot i que s’entén el significat sona massa estrany. Hauria estat millor posar “encantada”.
<i>“[...] Et, par moments, des souffles gonflaient les rideaux de la fenêtre, ouverte sur le boulevard, d’où montait un sourd ronflement.”</i>	<i>“[...] I, de tant en tant, unes alenades inflaven les cortines de la finestra, oberta sobre el boulevard, d’on pujava una sorda bonior”.</i>	En aquest la paraula “bonior” m’era totalment desconeguda i he esbrinat que el seu significat és “remor sorda”. L’utilització d’aquesta paraula és correcta.

Conclusió: reflexió sobre la Nana

Per començar a analitzar el paper de la dona en el llibre *Nana*, cal tenir en compte l'època en què va ser escrit: el segle XIX.

La dona del segle XIX era una dona sotmesa. En el context burgès la seva funció era ser una ciutadana respectable i ser mare, ja que d'ella depenia el futur de la societat, era sotmesa pel pare i després pel marit, és a dir, estava delimitada al llarg de la seva vida.

Al seu torn, aquesta societat burgesa està obsessionada pels diners, el sexe i la popularitat. Al llarg de la novel·la es pot veure com aquests tres aspectes són intercanviables entre ells. N'hi ha que tindran diners però voldran sexe, com el comte Muffat, i d'altres que voldran diners i fama i oferiran sexe a canvi, com la Nana. Pel que fa al sexe, la Nana és la protagonista de l'obra, però al mateix temps també ho és el seu cos. De fet, la Nana comença a canviar la seva posició social gràcies al seu cos. Obsessionada pels diners en un context en què la posició social es mesura sobretot pels diners que posseeixes, ella sap el gran poder que té i l'utilitza sense remordiments per aconseguir tot allò que es proposa.

Es fa conèixer gràcies a l'obra de teatre on apareix com a protagonista, i ja des d'aquest moment apunta alt, atès que té l'oportunitat de presentar-se, ella i el seu cos, a la societat burgesa.

Explotarà, doncs, el seu cos —que és l'únic que té— per arribar a una meta: ser coneguda com una dona honesta amb diners. És irònic que una prostituta vulgui ser coneguda com una dona respectable, i que el mètode sigui intercanviant sexe per diners per tal d'aconseguir possessions. Aquest fet es veu clarament al capítol IX quan la Nana fa que Muffat li aconseguixi el paper de dona respectable en la pròxima obra de teatre.

Malgrat tots els diners i la fama que la nostra protagonista aconsegueix, sembla que mai acabi de ser feliç. Els diners que obté els gasta sense miraments i mai en té prou. El mateix li passa amb els homes que arruïna, no intenta mai tenir un

vinclé més fort que l'intercanvi de sexe i diners, encara que ells ho intentin. I quan ja no són útils els abandona. Irònicament, la relació amb l'actor Fontant és diferent tot i que ell és pobre, la Nana se n'enamora, li és fidel, i li dóna diners encara que ell la tracti amb crueltat. Un cop acabada la relació amb en Fontant, la Nana culpa tots els homes de la seva desgràcia i els menysprea encara més.

Potser allò que complagui més la Nana és saber que el seu poder d'atracció li dóna la possibilitat de ser una dona autònoma i independent que pot escollir amb qui estar i que pot tenir el seu propi apartament —cosa excepcional en aquella època—. Ella se sent molt orgullosa de no haver de dependre de ningú i que en les relacions sigui ella la que pauti les normes: per exemple, ella decideix quan veure's amb cada amant o demanar diners sense sentir-se ella mateixa humiliada. S'inverteixen els rols tradicionals: els amants tenen el deure de complaure-la i, si no li donen el que vol, saben que no els farà cap cas. La Nana mai té por de perdre un amant perquè sap que n'hi ha un altre que estarà disposat a mantenir-la.

Psicològicament parlant, aquest darrer tret també remarca la peresa del personatge; ella ja ha vist que la vida li va bé sense fer gaire esforç, així que qualsevol home que li suposi un maldecap, no el vol.

Ara bé, la cosa és diferent amb la seva amiga de la infància, Satin. La Satin és una prostituta com la Nana, però sense tanta sort. La Nana la recull dels carrers i l'ajuda fins que acaben tenint una relació passional. Potser la Satin és l'única persona a qui la Nana permet certes coses. En el capítol X, la protagonista va a un restaurant de dubtosa reputació per cercar la Satin. En aquest moment la Nana es degrada i es deixa veure en aquell restaurant per buscar la seva companya, li és igual per tal de tenir la Satin per ella sola. Potser és amb l'única persona que té una relació més "amorosa", ja que vivien juntes i és la relació més estable de l'obra. El seu únic problema és que no podien fer vida de parella al carrer.

L'homosexualitat al segle XIX era un gran tabú: que se sabia que existia però ningú en parlava. Molts autors van reflectir a llurs obres el gran augment de la prostitució, però pocs es van atrevir a tocar el lesbianisme. No és casual, per tant, que el comte Muffat s'alteri tant quan ho descobreix.

Amb relació a la prostitució, Zola ens mostra l'impacte que tenia en aquella societat i, molt concretament, en la burgesia. És aquesta classe social la que consumia prostitució, sovint amb greus conseqüències: molts burgesos s'arruïnaven per mantenir les prostitutes, mentre que aquestes mai en tenien prou i no els importava més que elles mateixes.

En resum, al llarg de l'obra la protagonista pot produir pena com desgrat, ja que ella l'únic que intenta és ser una dona honesta. Per una banda, en el capítol XII pregunta al comte Muffat si creu que serà perdonada per Déu i diu que té por a la mort molt traumatitzada per com quedarà el seu cos. Sembla innocent quan es preocupa ser perdonada per Déu, però després actua de manera superficial ja que es preocupa de com quedarà el seu cos mort. D'altra banda, en el capítol XIII, la Nana es fa bastant odiosa trencant les coses que li regalen per pura diversió. En aquest capítol el lector té la resposta que tot i haver aconseguit riqueses i fama, la protagonista no sap preservar res i a sobre li és igual trepitjar els sentiments dels seus amants, com els del jove Philippe. La vida de la Nana és un desastre i ni ella se n'adona, ja que està en el seu món de riqueses i possessions. En aquest sentit, la Nana no és un personatge que evolucioni, perquè tot i tenir més riqueses, continua devent diners, anant a buscar a la senyora Tricon perquè li aconsegueixi un client ràpid per pagar els deutes... com el primer capítol.

Pel que fa a la traducció de Miquel Martí i Pol, al principi costa una mica adaptar-se a causa de l'època de la traducció. Tenint en compte que aleshores no tenia els recursos que tenim avui dia, va fer una molt bona feina. He après molt de vocabulari gràcies a ell. En alguns capítols, en l'apartat d'anàlisi de traducció, quan no hi havia gaires paraules o expressions per comentar, he triat paraules que no havia vist mai i em semblaven curioses.

Bibliografia

ZOLA, Émilie; (1954), *Nana*. París: Le livre de poche.

ZOLA, Émilie; (1980), *Nana*. Barcelona: Edicions 62 i “la Caixa”.

DOMÍNGUEZ Lucena, Víctor Daniel (2004). *La representación de la mujer en Nana*. A: Ignacio Iñarra i María Jesús Salinero (edd), *El texto como encrucijada: estudios franceses y francófonos*, Logroño: Universidad de La Rioja,
Consultable a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1011594>>

Krakowski, Anna (1974). *La condition de la femme dans l'oeuvre d'Emile Zola*, París: Éditions A –G. Nizet.

MURTO, Sinikka (1968). *Some Female Types in the Novels of Emile Zola* (1968). (Comprehensive). Waterloo, Canada: Wilfrid Laurier University.
Consultable a:
<https://scholars.wlu.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=2132&context=etd>

REVERZY, Éléonore (2009). *Présentation de Nana*. *Vox Poetica*, s.n.

WORDREFERENCE (2021). WordReference. <https://www.wordreference.com/>

DIEC2 (2021). *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalana*.
<https://dlc.iec.cat/>